

AGENDA DE LA XARXA DDIPAS DAVANT LES ELECCIONS EUROPEES:

'Equitat de gènere, la gran assignatura pendent'

La xarxa de **Dones Directives i Professionals de l'Acció Social (DDiPAS)** és un espai impulsat per ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social) que va néixer l'abril de 2012 amb l'objectiu de **potenciar la presència i la visibilitat de les dones** a les organitzacions del tercer sector social. Avui ja som **més de 160 dones adherides**, que representen un ventall molt ampli de l'acció de les dones al sector social.

Davant les properes eleccions al Parlament europeu, que tindran lloc el 25 de maig, des de la xarxa DDIPAS volem posar damunt la taula la **situació de l'equitat de gènere a nivell europeu** i, especialment, al nostre país. La Unió Europea té una importància decisiva per a la vida quotidiana de totes i tots nosaltres, les polítiques que s'endeguin afectaran de ple les nostres vides, com ja ho estan fent avui.

El context actual

Avui, set anys després de l'esclat 'oficial' de la crisi econòmica és evident que la seva profunditat i durada estan tenint conseqüències esferèidors per a la majoria d'homes i dones, que veuen com la pèrdua de treball i la precarització del que encara existeix, així com la retallada sistemàtica de drets socials, aboca a situacions d'exclusió i pobresa a moltes persones que mai no haurien pensat que s'hi trobarien.

Cada cop més es consolida una societat profundament polaritzada en la que un reduït nombre de persones són cada dia més riques mentre que la majoria és cada dia més pobre. A Catalunya, la taxa de població en risc de pobresa i exclusió ha passat del 19,5 el 2008 al 26,7 el 2011. Un risc de pobresa i exclusió que també té gènere: la pobresa afecta especialment les dones, que superen en 1,1 punts la taxa de risc de pobresa masculinaⁱ.

En aquest context de polarització social i de retrocés en molts dels drets socials conquerits, l'equitat de gènere també retrocedeix en molts àmbits. Les dades, no exhaustives, que recollim a continuació ho palesen clarament:

Creix la bretxa salarial, l'atur i la precarització laboral de les dones

- La bretxa salarial, que travessa tota l'ocupació femenina ha crescut en 1,7 entre 2008 i 2012 a l'Estat Espanyol, fins a situar-se en un 17,8%, per sobre de la mitja comunitària, del 16,4%ⁱⁱ. A Catalunya, ha crescut un 17% entre 2010 i 2011ⁱⁱⁱ.
- Els baixos salaris afecten una de cada sis persones assalariades de la Unió Europea: el 21% són dones i el 13,3% homes^{iv}. A Espanya, les dones guanyen de mitjana un 22,55% menys que els homes per un treball d'igual valor^v.
- Les dones tenen, al nostre país, el triple de feines a temps parcial que els homes (24,9% les dones; 7,8% els homes)^{vi} i la taxa d'ocupació a jornada completa és 15 punts inferior a la dels homes.

- A finals de 2013, la taxa d'ocupació de les dones a Catalunya era del 44,1%, 8 punts per sota de la taxa d'ocupació masculina (52,2%), amb una caiguda progressiva des de 2008.^{vii}
- Segons les dades de l'EPA del IV Trimestre de 2013, a Catalunya, l'ocupació augmenta més entre els homes (en un 1,3%) que entre les dones (un 0,4%).

S'incrementen les dificultats de les dones per accedir a càrrecs de decisió

- Amb la crisi disminueix el nombre de dones que ocupen càrrecs directius. A Europa, només el 3% de les grans empreses estan presidides per dones. A l'Estat espanyol, amb dades molt similars a Catalunya, el nombre de dones que ocupen càrrecs directius ha disminuït al 3,7% del total de dones ocupades (al 2007 eren un 6'6%), mentre que els homes directius són el 9% del total d'homes que treballen, i només han disminuït en un punt percentual.
- Tanmateix, el nivell d'estudis universitaris de les dones és molt més alt que el dels homes. El 45,3% de les dones d'entre 30 i 34 anys tenen un títol universitari, mentre que aquest percentatge baixa al 35% en el cas dels homes. També la taxa d'abandonament escolar de les dones (20,8%) és vuit punts inferior a la dels homes.
- Tot i aquesta realitat, al gener d'enguany es va celebrar la 44ena edició del Foro de Davos, cimera que reuneix periòdicament 2.500 personalitats, totes elles considerades líders financers, empresarials i polítics del planeta: només el 16% de les persones participants eren dones. Fa 3 anys l'organització es va comprometre a una quota del 20% de representació de dones, però no s'ha complert. Al contrari, aquest escàs 16% de dones tot just supera el 15% que trobàvem al 2005.
- En el mateix sentit, a Catalunya, acaba de celebrar-se el Mobile World Congress a la ciutat de Barcelona, on professionals de la tecnologia de tot el món s'han donat cita. De tots els conferencians, només un 9% han estat dones. En canvi, més del 90% de les hostesses i personal d'atenció als *stands* de la Fira eren dones.

Es perden drets conquerits al llarg de molts anys

- Les reformes introduïdes al nostre país a l'empara de la crisi econòmica i social afecten de ple les dones, fent-nos retrocedir dècades en les nostres conquestes en drets i condicions de vida.
- El desmantellament progressiu de la Llei de Dependència implica, a més de la pèrdua de feina i la precarització del treball de moltes dones, que les dones tornin a carregar el pes de les tasques de reproducció i cura. Es retorna a valors i rols sexistes que forcen una imatge unilateral de les dones com mares i mestresses de casa, amb la idea que per 'realitzar-se' com a dones han de restringir el seu espai social i vital a la llar.
- La 'lleï Gallardón' sobre avortament, rebutjada des de molts sectors de la societat, converteix les dones en objectes passius, ciutadanes de segona que són dependents d'altres i ens sostreu la capacitat de decidir sobre la nostra sexualitat, la maternitat lliure i la governança del nostra propi cos. La seva aprovació suposaria un atac directe

als drets fonamentals de les dones i ens portaria als nivells d'inseguretat i risc de l'època franquista.

- En paral·lel, la darrera macroenquesta europea sobre violència masclista, posa de relleu que aquesta és molt present i arrelada arreu d'Europa. El 33% de les dones europees, una de cada tres, ha patit algun tipus d'agressió sexual o física.

La pobresa femenina augmenta, però cada cop resta més invisible

- A Espanya hi ha vuit milions de persones pobres, la majoria dels quals són dones. Certament la nova pobresa afecta de manera transversal a homes i dones i està assentada sobre les mesures imposades a l'empesa de la crisi: atur, retallades, manca de recursos. Ens preocupa però la poca visibilitat dels greus efectes que està tenint sobre les dones que, una vegada més, resten subsumides i invisibilitzades en les xifres generals. Aquest fet es fa palès en la manca de dades estadístiques que recullin la seva situació.
- Tanmateix, arreu del món la majoria dels 1.500 milions de persones que viuen amb un dòlar o menys al dia són dones. A tot el món les dones guanyen, de mitjana, poc més del 50% del que guanyen els homes. I al llarg de les darreres dècades aquesta bretxa de desigualtat no només no ha disminuït sinó que segueix ampliant-se configurant una pobresa que té un rostre majoritàriament femení.
- Les famílies monomarentals, encapçalades majoritàriament per dones, són les que tenen un major risc de pobresa^{viii}. Són les llars monomarentals les que acumulen els nivells més baixos de renda, amb ingressos anuals per sota del llindar de pobresa. Aquesta pobresa té un impacte directe sobre els seus fills i filles.
- El 21,8% de les llars espanyoles es troben sota el llindar de risc de pobresa; el 60% de les llars catalanes tenen dificultats per arribar a finals de mes^{ix}. Però, dins les famílies, tampoc no existeix el mateix accés als recursos de la llar i, en un moment en què aquests són molt escassos, són les dones les que veuen més deteriorades les seves condicions de vida: increment de les tasques domèstiques, retrocés en la igualtat i increment dels índex de violència sobre elles i els seus fills i filles.

La situació descrita altera estructuralment les fites d'igualtat assolides fins ara i té una repercussió directa i indirecta en tots els àmbits de la vida de les dones. **La xarxa DDiPAS no pot restar al marge de reivindicacions que ens afecten per partida doble: com a dones professionals i/o directives i com a dones que treballem en l'àmbit social amb la voluntat de lluitar per la igualtat d'oportunitats.**

Per aquest motiu, considerem especialment rellevant situar al bell mig de la nostra acció un enfocament que suposa emfatitzar el conjunt de drets econòmics i socials de les dones. Uns drets que –tal i com reconeixen la Carta de Nacions Unides, la Declaració de la IV Conferència Mundial de dones de Beijing de 1995, o la més recent **Resolució sobre la situació dels drets fonamentals en la Unió Europea**, aprovada el 12 de desembre de 2012— tenen una importància cabdal, són part inalienable i central dels drets humans i formen part de manera integral en la vida de les dones i de la possibilitat de viure-la amb justícia, dignitat i qualitat.

Propostes per a l'agenda política de les eleccions europees

→ DRET A UN TREBALL DIGNE I EN CONDICIONS D'IGUALTAT

Al nucli dels drets econòmics, culturals i socials s'hi troba el dret al treball remunerat en condicions de dignitat, equitat i sense cap mena de discriminació. Un dret que inclou, de manera explícita, salaris justos, igual remuneració per a treball d'igual valor i protecció contra l'assetjament sexual i la discriminació per raó de sexe.

Per això proposem:

- 1) Posar en marxa polítiques actives d'ocupació –amb dotació pressupostària—dirigides a avançar en la igualtat de gènere al món laboral i professional** que, entre d'altres, han de facilitar:
 - La igualtat retributiva, definida tal i com ho fa la Unió Europea com a “igual retribució per treballs d'igual valor”, i la eliminació progressiva de la bretxa salarial.
 - Reduir la precarització laboral de les dones, amb mesures específiques d'acció positiva que afavoreixin la seva contractació fixa i a jornada completa.
- 2) Compromís amb les propostes de la Unió Europea orientades a eradicar la segregació vertical i potenciar l'accés de les dones als llocs de decisió de les empreses.** Aquest compromís es concreta avui en el suport a la proposta de la Comissió Europea d'imposar una quota del 35% de dones directives als consells d'administració de les empreses per a l'any 2015 i d'un 40% per a l'any 2020.
- 3) Impulsar noves maneres d'organitzar del temps de treball.** Donar suport a la iniciativa 'Ara és l'hora' impulsada des de la societat civil amb l'objectiu d'adaptar els horaris catalans als europeus, avançant l'hora de dinar i de sopar, deixar temps lliure a la família, el lleure i el descans.

→ DRET A LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA I A L'AUTONOMIA SEXUAL

Els drets sexuals i reproductius són drets humans fonamentals que, tal com es recull a la Proposta de Resolució del Parlament Europeu sobre Salut Sexual i Reproductiva i Drets Afins (2013/2040 (INI)), proposada per la Comissió de Drets de la Dona i Igualtat de Gènere: “constitueixen un element essencial de la dignitat humana i el desenvolupament humà, i una base essencial per al procés social i econòmic”, fonamentals per a la igualtat de gènere i la eliminació de la pobresa.

Drets que, en aquests moments –tal i com destaca la Proposta de Resolució— es troben greument “compromesos per les mesures d'austeritat imposades per les institucions de la UE als Estats membres i tenen un efecte perjudicial, sobretot en el cas de les dones, en termes de qualitat, assequibilitat i accessibilitat”.

Per això, defensem:

- 4) **Compromís de totes les organitzacions de la societat civil i les institucions amb la defensa dels drets sexuals i reproductius de les dones.** Que tots els Estats membres de la Unió Europea preguin les mesures necessàries per tal de garantir que l'accés als serveis de salut sexual i reproductiva no es vegi amenaçat.
- 5) **Compromís dels partits polítics amb representació parlamentària europea amb la defensa de la Proposta de Resolució del Parlament Europeu sobre Drets Sexuals i Reproductius, per tal que sigui una norma que obligui al conjunt dels seus Estats membres.**
- 6) **Retirada immediata de la Llei Gallardón que elimina el dret a l'avortament, penalitza les dones i viola els nostres drets humans.**
- 7) **Compromís ferm amb l'eradicació de la violència masclista, facilitant la denúncia i la protecció de les víctimes; aturant els retrocessos en el desplegament de recursos per atendre la violència masclista; facilitant l'accés automàtic de les dones víctimes de violència a les prestacions de Renda Mínima d'Inserció i a l'habitatge social.**

→ DRET A UNA VIDA DIGNA EN CONDICIONS D'EQUITAT I SENSE DISCRIMINACIONS

El Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (1976) reconeix que totes les persones tenen dret a un nivell de vida adequat per a elles i les seves famílies, incloent alimentació, vestit i habitatge adequat i una millora continua de les condicions d'existència. Igualment reconeix el dret de tota persona estar protegida contra la fam.

Per això, exigim:

- 8) **Prioritzar la inversió en Serveis Socials, especialment en aquells vinculats a la reproducció i la cura de les persones (escoles bressol, beques menjador, etc.) davant la inversió en altres tipus d'infraestructures, assegurant les prestacions de la Llei de dependència.**
- 9) **Mesures específiques de suport a les dones en famílies monoparentals que garanteixin el seu accés a l'habitatge social, beques menjador per als seus fills i filles i la cobertura de les necessitats bàsiques d'alimentació.**

Som conscients que per poder dur a terme aquestes propostes i mesures calen **canvis estructurals** que, tal i com es planteja des de l'economia feminista, prenguin com a punt de partida la **centralitat de la vida humana**: posant les persones al centre; amb polítiques que reconeguin el treball domèstic, reproductiu i de cura; que tinguin com a objectiu l'assoliment d'estàndards de vida acceptables per a tota la població; satisfent tan les necessitats biològiques i socials, com les emocionals i afectives^x. Canvis estructurals que, estem convençudes, no només són possibles sinó que són una necessitat urgent i vital per a l'articulació d'una sortida raonable i justa a la crisi econòmica i social que patim i que ens ha de permetre construir el país i la societat que necessitem.

27 de març de 2014

-
- ⁱ Dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)
- ⁱⁱ Dades d'Eurostat – Informe de la Comissió Europea, 26 de febrer 2014
- ⁱⁱⁱ Dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)
- ^{iv} Informe UGT-2013
- ^v Informe UGT-2013
- ^{vi} Dades EPA IV Trimestre 2013
- ^{vii} Dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)
- ^{viii} Informe *Monoparentalidad y pobreza infantil en Europa*
- ^{ix} Dades de l'informe INSOCAT publicat per ECAS
- ^x Aquestes idees es troben recollides a: VARA, Maria Jesús (coord.) (2006): *Estudios sobre género y economía*, Ediciones Akal, Madrid, 2006

